

Hjem > Promilleafgiftsfonden > 2013 > Ny viden > Kontrol i økologiske svinebedrifter

Kontrol i økologiske svinebedrifter

Få mere at vide om kontrol af økologisk svineproduktioner. Læs om fx dyrevelfærd og medicin, de skærpede regler Promilleafgiftsfonden for landbrug for økologisk produktion samt brancheregler.

Økologisk svineproduktion er et eksempel på en specialproduktion, som modtager en udvidet kontrol i forhold til andre produktioner. De økologiske svineproduktioner skal opfylde den almindelige lovgivning om fx dyrevelfærd og medicin, de skærpede regler for økologisk produktion samt brancheregler.

Kontrol er blevet en del af hverdagen for alle og i langt de fleste tilfælde forløber den uden problemer. Uanmeldte kontrolbesøg kan dog opleves som stressende – mest fordi det griber ind i de daglige gøremål uden chance for tilrette andre aktiviteter efter det.

Resultatet kan blive, at man som besætningsansvarlig mister overblikket. Det er en ubehagelig oplevelse, som man kan undgå ved at forberede sig mentalt. Ved mental forberedelse menes kendskab til strukturen i de forskellige kontrolorganer.

Forskellige instanser er ansvarlige for regler og kontrol, men når kontrollen udføres på bedriften kan én og samme person (kontrollør) repræsentere alle instanser ved samme besøg. Det sker for at spare landmanden for flere besøg end højst nødvendigt.

Tabel 1. Oversigt over regler, instanser og kontrol

Lovgivning	Instans der er ansvarlig for regler og kontrol	Instans der udfører kontrollen	Kontrol frekvens
Almindelig nationale regler og EU-regler	Fødevarerstyrelsen/ NaturErhvervsstyrelsen (staten)	Fødevarerstyrelsen/ NaturErhvervsstyrelsen (fx velfærd)	5 pct. stikprøve + evt. risikobaseret
Økologi – EU-regler for autoriserede økologiske bedrifter	NaturErhvervsstyrelsen (staten)	NaturErhvervsstyrelsen	100 pct. årlig kontrol + ca. 10 pct. stikprøve
Branche-/ leverandøraftale med Friland A/S	Friland A/S /Dyrenes Beskyttelse	NaturErhvervsstyrelsen på vegne af Friland A/S /Dyrenes Beskyttelse	100 pct.

Et kontrolbesøg bør begynde med, at kontrolløren præsenterer sig og fortæller, hvad der skal kontrolleres. Både ved anmeldte og uanmeldte kontrolbesøg har landmanden mulighed for at tilkalde en bisider (evt. en konsulent/dyrlæge).

Fødevarerstyrelsen

Besætningsejeren får udleveret en oversigt over de regler, besætningen skal kontrolleres efter. Dernæst gennemgår dyrlægen besætningen og udfylder undervejs en tjekliste.

Efter gennemgangen af besætningen udfylder kontrolløren en kontrolrapport, som besætningsejeren bliver bedt om at skrive under. Underskriften fungerer ikke som en godkendelse af kontrolresultaterne. Den dokumenterer, at besætningsejeren - eller den, der eventuelt repræsenterer ejeren - har været til stede under kontrolbesøget, og at informationsmaterialet om reglerne, der kontrolleres efter, er udleveret. Inden besøget afsluttes, bliver kontrolrapporten udleveret, og hvis alt er i orden, vil dyrlægen oplyse, at der ikke har været noget at bemærke.

Man kan læse mere på fødevarerstyrelsens hjemmeside om emnet, www.foedevarestyrelsen.dk

EU- økologikontrol

NaturErhvervsstyrelsens kontrollører i regionerne sender de afsluttede kontrolrapporter til NaturErhvervsstyrelsen i København, som behandler de eventuelle registrerede overtrædelser. I så fald vil der være mulighed for, og det er altid en god idé, at kommentere rapporten (høringssvar). Se Vejledningen i økologisk jordbrugsproduktion, kapitel 27 og 30.

Brancheregler

Brancheaftalen (leverandøraftalen) er en aftale mellem landmanden og den virksomhed som aftager produktet. Betingelserne fremgår af leverandøraftalen og underskrives (accepteres) af landmanden.

Kontrollen som alliancepartner

Det er vigtigt at holde fast i, at kontrollen er en alliancepartner, der har mulighed for at godkende produktionen, så den kan oppebære en merpris. Det er afgørende at få skabt en god atmosfære omkring et kontrolbesøg - også for selv at kunne bevare overblikket over hændelsesforløbet.

Brug den tid, der er nødvendigt for at få klarhed over:

- Hvem repræsenterer kontrolløren (instans)?
- Hvilke regler skal kontrolleres?
- Eventuelle bemærkninger
- Hvem får tilsendt resultatet/kontrolrapporten?
- Hvad er næste skridt (muligheder for at kommentere kontrolrapporten)?
- Hvem kan kontaktes/hjælpe efter/under kontrolbesøget?

Kontrollen er nødvendig for at kunne oppebære en merpris i den økologiske produktion. Foto: Videncentret for Landbrug, Økologi.

Eksempler på fokusområder i forbindelse med kontrol

På økologiske bedrifter varetages kontrollen af personale fra NaturErhvervstyrelsen. Kontrollen omfatter EU-økologiregler og tillige regler fra Dyrenes Beskyttelse for de bedrifter, der ønsker at opnå mærke herfra.

Der skal minimum være ét årligt kontrolbesøg.

Alle forhold må forventes at blive kontrolleret. Følgende punkter er nævnt som eksempler til inspiration.

Emne	Spørgsmål
Samdrift med konventionel enhed	Tilstrækkelig adskillelse af de to produktionsformer
Indberetning	Rettidig og fyldestgørende
Ikke-økologiske dyr på bedriften	Bilag ved afgræsning med ikke-økologiske dyr
Nedsat omlægningstid og græsningsret	Ansøgning om nedsat omlægningstid og indberetning af græsningsret
Markedsføring	Regler for korrekt markedsføring overholdt
Foderplaner/liste over fodermidler	Ajourført foderplan, hvis der anvendes ikke-økologiske foderstoffer
Logbog husdyr	Ajourført liste over fodermidler
Bilag	Korrekt ført Logbog og/eller medicinlogbog/behandlingsregnskab
Regnskab for solgte produkter	Tilstrækkelig regnskabsføring med bilag på køb og salg
Overført gødning	Tilstrækkelig opgørelse over alle solgte produkter
Plantelogsbog	Foreligger skema for overført gødning
Tilstedeværelse af hjælpemidler	Tilstrækkelig ført plantelogsbog
Skel til nabo	Opbevares kemikalier, ikke tilladte foderstoffer, NPK gødning og lignende (typisk restlagre fra den konventionelle drift, som ikke er bortskaftet)
Adskillelse af andet end skel	Er der tydeligt skel til ikke-økologiske naboarealer
Parallellavl, planter	I forbindelse med leje/udleje
Ikke-økologisk udsæd m.v.	Forekommer samme planteart på både økologisk areal og på areal, som endnu ikke er påbegyndt omlægning
Bejdsset udsæd	Er udsæds materialet økologisk eller fra omlægningsarealer. Hvis ikke foreligger der da dispensation
GMO dokumentation	Bejdsset udsæd må ikke anvendes
Ikke-økologisk gødning	Foreligger dokumentation for at anvendt udsæd eller planter ikke er genetisk modificerede eller fremstillet ved hjælp af genetisk modificerede organismer
Kg N/ha	Anvendes der mere end 70 kg N/ha i ikke-økologiske gødninger
Jordforbedringsmidler	Anvendes der ikke-tilladte gødninger
Sprøjtning af gårdsplads eller læhegn	Anvendes der mere end 170 kg N/ha eller 140 kg N/ha (ved støtteordning)
Sprøjtning, vinddrift fra naboareal	Anvendes der jordforbedringsmidler, hvor behovet ikke er dokumenteret, eller hvor anvendelsen ikke er tilladt
Sprøjtning af økologisk areal	Brug af kemiske ukrudtsmidler på gårdsplads eller læhegn er ikke tilladt
Plantebeskyttelsesmidler	Er vinddrift af sprøjtemidler indberettet til NaturErhvervstyrelsen
Parallellavl, husdyr	Er der anvendt ikke tilladte sprøjtemidler
Andel ikke-økologisk foder	Er der anvendt tilladte plantebeskyttelsesmidler, hvor behovet ikke er dokumenteret
Grovfoder	Findes samme husdyrart både som økologisk og som ikke økologisk
Fodring – dyrevelfærd	Er de enkelte krav om økologisk foder/ omlægningsfoder og ikke-økologisk foder overholdt
Foder – generelt	Har dyrene daglig adgang til grovfoder
Foder mærket med GMO indhold	Er dyrene fodret i overensstemmelse med deres behov
GMO frihedserklæring	Er regler omkring foder overholdt
Ikke tilladte stoffer i foder	Må ikke anvendes
Medicinanvendelse	Kan der gives GMO frihedserklæring for anvendte foderstoffer
	Forekommer der stoffer i foderet, som ikke er tilladt iflg. EU-reglerne
	Anvendes medicin ud fra en dyrlægeordination
	Tildeles medicinen af den rette (af landmand/dyrlæge)
	Anvendes medicinen korrekt
	Overholdes dobbelt tilbageholdelsestid ved slagtning

Behandlingskrævende dyr	Er behandlingen iværksat rettidig og korrekt Er syge dyr isoleret Er dyrevelfærden tilfredsstillende
Operative indgreb – dyrevelfærd	Er Dyreværnsloven overholdt Er indgrebet udført af kvalificeret personale Er der bedøvet i overensstemmelse med regler herfor
Lejeareal og strøelse	Er lejearealet stort nok – er der tilstrækkelig strøelse
Staldforhold	Andel spalteareal – er gulvet skridsikkert – er arealkrav overholdt – er dyr fikseret – er der anvendt ikke tilladte desinfektionsmidler
Staldforhold – dyrevelfærd	Er generelle dyrevelfærdskrav, som f.eks. overbrusning overholdt – har dyrene adgang til frisk drikkevand – andet Er der:
Udeforhold	<ul style="list-style-type: none"> • Adgang til udeareal i overensstemmelse med reglerne • Etableret læ/skygge/sølehul • Græs i folde • Sker der foldskifte • Adgang til frisk drikkevand
Indkøb af ikke-økologiske dyr	Er begrænsningen for andel indkøbte ikke-økologiske dyr overholdt

Konsekvens af overtrædelse

Der skelnes mellem følgende sanktioner

- Indskærpelse
- Bøde
- Politianmeldelse
- Autorisation trukket tilbage
- Påbud/forbud

Dyrenes Beskyttelse kan fratage retten til at anvende deres mærke.